

Živý Linux

Veľmi obľúbeným typom linuxových distribúcií sa stávajú tzv. live distribúcie, ktoré možno spúšťať priamo z CD bez inštalácie na pevný disk počítača. Dve z nich vám predstavíme.

COOL LINUX

Autorom distribúcie Cool Linux je Andrew S. Velikoredchanin, tiež známy ako Uncle Andy. Mimochodom, zastihnúť ho môžete na adrese uncleandy@users.sourceforge.net. Distribúcia je k dnešnému dňu vo verzii 2.01 a môžete si ju stiahnuť na adrese <http://sourceforge.net/projects/emergencycd2/>. Súbor cool-linux-cd-2.01.iso, ktorý na uvedenej adrese nájdete, má veľkosť 642 MB. Autor postavil distribúciu na Red Hat Linuxu release 7.3 (Valhalla).

Po vložení vypáleného CD do mechaniky a naboťovaní pomocou funkcie BIOS sa zobrazí správa Press <RETURN> to see video modes available, <SPACE> to continue or wait 30 secs. V prípade, že stlačíte klávesu Enter, budú vám ponúknuté na výber všetky dostupné videomody, po stlačení Space sa použije štandardný videomod, ktorý sa aktivuje aj samočinne po 30 sekundách. Po inicializácii jadra 2.4.18-3/i686 je vám položených niekoľko špecifických otázok ohľadom nastavenia distribúcie (obr. 1). Prvá otázka hovorí o tom, či chcete z diskety zaviesť vlastné konfiguračné súbory. Ak odpoviete y (yes), z diskety, ktorú treba predtým vložiť do mechaniky, sa prečíta konfiguračný súbor clcd-cfg.tgz. Takáto vlastnosť distribúcie sa vám môže hodiť, ak v konfiguračných súboroch v adresári etc urobíte špecifické nastavenia.

Autor práve od verzie 2.01 umožnil zapísať vlastné nastavenia na CD bez zmeny pôvodného obrazu Cool Linux CD. Aby ste mohli uvedené uskutočniť, budete potrebovať vytvoriť konfiguračný balík. To dosiahnete pomocou príkazu `createcfg /tmp/clcd-cfg.tgz` alebo `createrootcfg /tmp/clcd-cfg.tgz`. Do súboru `clcd-cfg.tgz` budú umiestnené adresáre `/etc`, `/root`, `/home`, `/dev-state` a `/drweb.base`. Príkazy `createcfg` a `createrootcfg` sú v podstate veľmi jednoduché shell skripty, ktoré si môžete upraviť podľa potreby a tak umiestniť do konfiguračného súboru len to, čo skutočne budete potrebovať.

Konfiguráciu možno potom obnoviť z dvoch zariadení: z diskety alebo priamo z CD. V prípade CD treba postupovať takto: 1. Vytvorte súbor s menom `clcd-cfg.tgz`. 2. Na CD zapíšte image Cool Linux v multisession mode. 3. Na takto vypálený CD zapíšte v append mode súbor `clcd-cfg.tgz`. Pozor! Súbor musí byť na vašom CD umiestnený v adresári `/conf`! Potom stačí reštartovať počítač a pri novom štarte distribúcie sa načíta vaša konfigurácia.

V prípade diskety stačí vytvorený súbor `clcd-cfg.tgz` skopírovať na disketu a pri úvodnej konfigurácii len jednoducho odpovedať na otázku Load configs from floppy? y (yes).

Ďalšou možnosťou, ktorú môžete pri štarte distribúcie ovplyvniť, je voľba jazykového rozhrania. Máte na výber medzi English a Russian.

Posledným parametrom, ktorý možno v tejto fáze ovplyvniť, je použitie pevného disku. Buď necháte distribúciu pracovať len v pamäti, alebo sa využije časť vášho pevného disku, čím sa môžu niektoré operácie zrýchliť.

Po ukončení tejto základnej konfigurácie sa spustí konfiguračný nástroj Kudzu. Ten zabezpečí detekciu hardwarových zariadení, ako je myš, sieťová karta, zvuková karta, USB porty a iné.

To bol posledný krok potrebný k spusteniu distribúcie Cool Linux. Po ukončení programu Kudzu sa distribúcia spustí. Na obrazovke sa zobrazí výzva na zadanie mena Login. Tradične použijeme meno root. Heslo nie je vyžadované. Distribúcia je pomerne dobre vybavená rôznym softwarom, nechýba ani taký nástroj, akým je Midnight Commander vo verzii 4.5.55, ktorý vám uľahčí vykonávanie základných operácií.

Keďže táto distribúcia je určená skôr pre tých, ktorí uprednostňujú grafický režim, povieme si niekoľko základných informácií, ako túto grafickú nadstavbu spustiť. Na konzolu napíšeme príkaz `startx`. Vzápätí sa spustí Xconfigurator 4.10.7, ktorý zabezpečí detekciu vašej grafickej karty, monitora, umožní vám vybrať si (hardwaru zodpovedajúce) rozlíšenie obrazovky a všetko to otestuje štartom X Servera. Po korektnom štarte servera XFree86 sa spustí window manager IceWM 1.2.1pre1 (obr. 2). Okrem neho sú k dispozícii ešte Enlightenment, známy Blackbox, Fvwm2 a Fvwm, takže je z čoho vyberať. Na pracovnej ploche nájdete pripravené linky na pripájanie zariadení ako floppy (disketa) a CD-ROM. Z programov sú na pracovnej ploche zastúpené Midnight Commander, browser Opera, LinNeighborhood na pripojenie vzdialených počítačov, program Mail na prezeranie pošty a nakoniec ešte dva terminály Xterm a Eterm.

Po kliknutí na tlačidlo IceWM sa dostanete do hlavného menu, ktorého prvá úroveň obsahuje nástroje ako Xkill, Gproc, Gtop a Clipboard. Nájdete tu tiež dve submenu - Utilities a Applications. Ich presný obsah sa dozviete v plnej verzii článku na priloženom Chip CD.

Distribúciu Cool Linux nemôžem hodnotiť inak ako kladne. Je určená skôr pre užívateľov, ktorí potrebujú z času na čas použiť aplikácie, kvôli ktorým by inak museli nainštalovať kompletnú distribúciu Red Hatu. Jej výhodou je, že pracuje iba v pamäti, a tak sa netreba zaoberať vytváraním partícií na pevnom disku. Takisto zaujímavá je možnosť vytvoriť si vlastnú konfiguráciu, ktorú možno uložiť na CD, resp. na disketu a pri štarte jednoducho použiť.

KNOPPIX 3.2

Minidistribúciu Knoppix vytvoril Klaus Knopper, odtiaľ aj jej názov. Základom distribúcie je Debian, XFree86 4.3.0-0ds4 a kernel 2.4.20-xfs. Knoppix je momentálne dostupný vo verzii 3.2 a stiahnuť si ho môžete z adresy <http://ftp.gwdg.de/pub/linux/knoppix/> (700 MB).

Po vypálení ISO obrazu a naboťovaní z CD vás privíta úvodná obrazovka s logom Knoppixu. V prípade, že sa nachádzate na úvodnej obrazovke a stlačíte klávesu F2, získate zoznam parametrov, ktorými možno ovplyvniť inicializáciu systému Knoppix. Medzi základné parametre možno zaradiť nastavenie jazyka pomocou parametra lang (bez problémov fungovalo slovenské sk, českú klávesnicu sa mi podarilo rozbehnúť až po spustení Knoppixu). Pre nastavenie českej klávesnice kliknite na ikonu vľavky nachádzajúcu sa v pravom dolnom rohu. Zobrazí sa menu, v ktorom aktivujete položku Configure. A nakoniec v okne Keyboard layout | Additional Layout vyberiete spomedzi ostatných rozložení klávesnice - Czech, resp. Czech (qwerty). Ešte dodám, že nastavenie rozloženia klávesnice bez ďalších úprav najlepšie fungovalo v programe KWord z balíka KOffice. Ďalším zaujímavým parametrom je parameter desktop, pomocou ktorého si môžete zvoliť desktop manager. Môžete si vybrať z nasledujúcich možností: Fluxbox, IceWM, KDE, LarsWM, Twm, WMaker a Xfce. Pomocou parametra floppyconfig môžete z diskety načítať konfiguráciu, ktorú ste si predtým vytvorili pomocou príkazu saveconfig. Všetky príkazy sa zadávajú v tvare knoppix parameter=hodnota, parameter=hodnota... Kompletný zoznam všetkých parametrov nájdete na CD v adresári Knoppix - súbor s názvom knoppix-cheatcodes.txt.

V prípade, že váš BIOS neumožňuje nastaviť voľbu priame bootovanie z CD, môžete si jednoducho vytvoriť disketu, pomocou ktorej distribúciu spustíte. Disketu vytvoríte pomocou príkazu rawrite2.exe -f boot.img -d A. Súbor boot.img sa nachádza v adresári Knoppix na CD.

Po spustení procesu inštalácie sa zobrazí správa You passed an undefined mode number. Press <RETURN> to see video modes available, <SPACE> to continue or wait 30 secs. V prípade, že stlačíte klávesu Enter, budú vám ponúknuté na výber všetky dostupné videomody. Pokiaľ stlačíte klávesu Space, použije sa štandardný videomod. Ten sa aktivuje aj samočinne po 30 sekundách.

Vzápätí sa spustí automatická konfigurácia hardwaru. V prípade, že konfigurácia prebehla bez problémov, pokračuje sa spustením X Window. Pokiaľ ste nezvolili iný desktop manager, štandardne sa spustí KDE (obr. 3).

U distribúcií tohoto typu je vždy zaujímavé, aký software obsahujú. Nie je tomu inak ani pri Knoppixe, ten je softwarom doslova prešpikovaný. Nájdete ho v hlavnom menu v nasledujúcich sekciách: Applications, Development, Editors, Edutainment, Games, Internet, KNOPPIX, Multimedia, Office, Settings, System a Utilities. Ne celkom vyčerpávajúci zoznam softwaru je v plnej verzii tohto článku na Chip CD, ako aj návod na vypálenie ISO image distribúcie na CD.

Distribúcia Knoppix je jedna z najlepšie softwarom vybavených distribúcií. Predstavuje tak kvalitný nástroj na prácu so systémom Linux v prípade, že nemáte možnosť nainštalovať si niektorú z kompletných distribúcií (napr. Red Hat, Debian, SuSE a pod.). Distribúciu by som doporučil aj menej skúseným užívateľom, keďže automatická konfigurácia hardwaru prebehla na prvýkrát bez problémov, a teda nebolo potrebné robiť žiadne dodatočné úpravy v konfiguračných súboroch. Poslednou novinkou zo stránok www.knoppix.net je informácia o uvoľnení verzie 3.3. Tá je však ešte vo fáze beta, takže na release si budete musieť ešte nejaký čas počkať.

Peter Gašparovič

INFOTIPY

www.knoppix.de

www.linuxtag.org/forum <http://ldl.8m.com/mini/>

Ďalšie minidistribúcie

<http://byzgl.sourceforge.net/> ByzantineOS

<http://lonix.sourceforge.net/en/index.html> Lonix

<http://tanski.tuxfamily.org/index.html> LAIKA

<http://lbt.linuxcare.com/index.epl> Linuxcare Bootable Toolbox

<http://sunsite.bilkent.edu.tr/pub/linux/monkey/> Monkey Mini Linux